

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

Prooemivm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

TRACTATUS TERTIVS

DE

ANIM.A.

PROOEMIUM.

1.
Praesentis tra-
ctatus intro-
ductio, & co-
secutio ad
praecedentem

PRESENTEM tractatum tum ad complementum posterioris par-
tis summæ Theologicæ, in qua erasur: tum etiam ad quandam
reliquæ Theologicæ, quæ de ipso Deo, ut sine ultimo differit, in-
choationem, seu præparationem, non modò utilem, sed etiam
necessariam iudicauimus. Etenim post absolutam Dei, ut Vnus,
& Trinus est, cognitionem, in priori parte traditam, eiusdem no-
titiæ, ut author, & gubernator est rerum omnium, in posteriori
parte, quâ à tractatione de Angelis inchoauimus, tradere propo-
suimus. Et quoniam eius omnipotentia, sapientia, & maiestas in-
inuisibili & visibili mundo, hoc est, Angelis, & sex dierum ope-

ribus maximè elucet, ideo in duobus proximè præcedentibus tractatibus de illis disputa-
uimus. Quapropter ad consummandum hoc bipartitum opus, quod de Deo in se specta-
to, & ut effectore creaturarum agit, operæpretium est, ut de homine, qui vtrumq; mun-
dum summam continet, quatenus ex corpore, & animo constat, omnesque rerum gra-
dus in se complectitur, disseramus. Nam licet in superiori tractatu nonnulla de primi
hominis creatione, & statu dixerimus: ibi tamen non tam hominis naturam, facultates,
& operationes, quàm sacram de creatione hominis historiam explicuimus: ideoque o-
ptimè in hunc locum cadit naturæ nostræ accuratior contemplatio. Ita enim fiet, ut nos
iplos clariùs, ac penitus cognoscendo, Deum etiam ipsum meliùs assequamur: facilius
enim, & perfectius ex nobis ipsis, quàm ex alijs eius effectibus ad ipsius intelligentiam
prouehimur.

2.
Nostra ani-
ma cognitio
accommoda-
tium, quàm
Angelorum
nos ducit ad
cognitionem
Dei.

Etenim licet angelica natura perfectior, quàm humana sit, ac proinde suapte con-
ditione Deum magis referat, ac representet: nihilominus ab homine in hac vita diffici-
lius, & tenuius cognoscitur: nam ipsos etiam Angelos per quandam cum mente no-
stra similitudinem, vel analogiam inuestigamus, & attingimus: ideoque humana mens
excellentiā, & virtutem suam attentius considerando, & imperfectiones, quas in se
conspicit, remouendo, ad diuinam naturam, eiusque perfectiones contemplandas ma-
gis prouehitur, & assurgit. Quamuis autem homo ex corpore & anima constet, ac proin-
de vtriusque partis cognitio ad totum hominem cognoscendum necessaria videatur,
præsertim quia nec materia sine forma, nec forma sine materia, teste Aristotele 2. *Physi-
corum*, cap. 2. exactè cognosci potest, nihilominus de sola hominis anima tractatum hunc
inscribimus, non quia corporis cognitio omnino negligenda sit, sed ut significemus, in-
tentionem nostram in animam ipsam per se, & (ut ita dicam) directè dirigi, de corpore
verò illa tantum delibanda esse, quæ ad cognitionem animæ, & facultatem eius, quæ cor-
pore ad functiones suas, ut organo vtuntur, fuerit necessarium, & ob causam similem (ut
Augustinus aliàs dixit lib. de quantitat. animæ, cap. 33.) *Amputabo lictori latissimam quandam,
& infinitam expectationem, ne me de omni anima dicturum putet, sed de sola humana, quam solam cu-
rare debemus, si nobismetipsis curamus.* Ita enim nos de anima tantum rationali tractare
proponimus; quia propria hominis excellentia in mente posita est, per illam enim ad
imaginem Dei factus est, & felicitas æternæ ac liberarum, moraliumque actionum capax
existit. Nihilominus tamen alios animarum gradus non omnino omittemus, quia in vna
rationali anima cæteri virtute continentur, & ex coniunctione ad intellectualem gra-
dum singularem perfectionem participant, & secundum suas operationes, & affectus,
etiam

SVARE Z
de Angelis, c
ut 6. dicitur, e
anima.

TOM TOM
II III
I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII.

D. V. 2.

etiam si in se, vel in corpore insint, vel per istud exerceantur, intellectui ministrant, liberamque voluntatem mirum in modum adiuuant, vel impediunt.

Ex quo facile intelligi potest alterum, quod in principio posui, nimirum tractatum hunc veluti introductionem quandam esse ad alteram Theologiæ partem, quam, Deo beneiuuante, & vitam concedente, post istam complebimus. In illa enim de ultimo finis, ac beatitudine hominis, ac subinde de virtutibus, & vitijs, ac moralibus actibus, quibus vel comparatur beatitudo, vel amittitur, dicturi sumus. Est autem anima horum omnium principium, ac fundamentum, & quamdiu corpori coniuncta est, non solum a sensibus in intelligendo pender, sed etiam in volendo, & operando ab effectibus appetitus, & à corporalibus motibus, seu passionibus, quæ ab illis in corpore excitantur, vehementer ducitur, & quodammodo trahitur. Hanc igitur ob causam necessarium est, eum qui de moribus disceptare voluerit, doctrinam de anima perspectam habere, ut Aristoteles tradidit in *Ethicis lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 6. & lib. 1. Magni mor. cap. 4.* Qui etiam *lib. illo 1. Ethic. cap. ultimo* dixit, quod sicut medicus, qui remedia corpori curando adhibere cupit, ut suo munere rectè fungatur, prius in cognitione corporis multam operam ponit; ita potiori ratione, qui de moribus doctrinam traditurus est, ea quæ ad scientiam de anima spectant, habere perspecta curare debet.

At enim dicet aliquis, quamuis moralis doctrina scientiam animæ requirat, non propterea expedire, aut conueniens esse, ut Theologus in ea tradenda, vel addiscenda immoretur, cum ex naturali philosophia supponenda sit. Respondemus negando assumptionem, quia Philosophi etiam morales de humana facultate, voluntarijs actibus, virtutibus, ac vitijs doctrinam tradunt, & nihilominus sacra Theologia sub altiori ratione, & per diuina principia eandem moralem materiam contemplatur. Ut igitur in ordine suo completa, & integra sit, non tantum naturalem animæ cognitionem aliunde sumit, vel supponit, sed etiam ipsammet, sub diuino lumine, & principiis reuelatis, excellentiorem, & plenioram animæ cognitionem inuestigare, ac tradere necessarium est. Quod potest ex his, quæ in superioribus de Angelis diximus, satis aptè declarari. Nam licet naturalis Theologia, seu Metaphysica intelligentias speculetur: nihilominus supernaturalis Theologia ex suis diuinis principiis plenior, ac certior doctrinam, de natura, & proprietatibus earundem substantiarum separatarum tradit. Idem ergo in cognitione animæ humanæ obseruari debet. Quapropter eandem ferè methodum, quam explicando naturam Angelorum in priori parte illius tractatus, obseruauimus. Nam posterior pars illius doctrinæ, quæ est de gratia, & gloria, culpa, et pœna Angelorum, in præsentis de Anima consideratione locum non habet; quoniam partes omnes Theologiæ, quæ post istam sequuntur, in illo munere versantur.

Igitur præsentem tractatum in sex libros diuidimus. Primus animæ naturam, seu essentiam, eiusque attributa substantialia declarabit; quatuor verò subsequentes de facultatibus animæ different, eritque in ordine Secundus de potentijs animæ in communi, & primò de vegetatiuis; harum enim doctrinam neque D. Thom. in sua summa præterit, nec parum Theologo deseruit ad rimandas appetitus humani passionum. Tertius de potentijs sensitiuis. Quartus de intellectu. Quintus de appetitiuis facultatibus, quibus loco motiua coheret. Sextus de statu animæ separata, illius enim consideratio valde theologicæ est, multumque naturalem scientiam transcendit; & in hac scientia commodiorem locum non habet, et per quandam proportionem ad ea, quæ de Angelis diximus, facile poterit in præsentis expediri.

3.
Vilius, &
necessitas ha
ius doctrina
pro tractatu
de fine homi
nis, actibus &
moralibus.

4.
Different
philosophus,
ac Theologia
de anima tra
ctant, sicut
et de angelis.

5.
Partitio præ
sentis tracta
tus.